

Jak 5, 13-16
Votum/groet; Opw 464; gebed; lezen Jak 5, 13-16; Ps 146: 1, 3, 6; preek; LB 864: 1, 2, 4; gebed + LB 370; zegen; HH 555; collecte met muziek
Bergschenhoek 27.6.2021

Genezing op gebed? **Dia**

Jakobus 5, 13-16 is best wel een heet hangijzer. ‘Dat gebeurt toch niet meer zo’, zei iemand in de kring met wie ik de preek die ik laatst over Jakobus 5 hield, voorbereidde. Bidden als je ziek bent, en dan genezen worden. Toch zijn er genoeg christenen op de wereld die zeggen: Jazeker gebeurt dat nog zo. God geeft genezing op gebed. Als jij bidt in geloof, dan zal God genezing geven, aan jou zelf of anderen.

Dus hoe zit dat nou? Is er genezing op gebed? En hoe dan? Daarover wil ik vanmorgen eens met jullie nadenken. Lijkt me wel es goed om te doen. Ook voor mezelf, want ik heb me nooit zo verdiept in deze verzen van Jakobus. Daarom ben ik er in de afgelopen weken ingedoken. Jullie krijgen vandaag een preek die misschien wat uitleggerig is. En wat minder een appel doet op je geloof en je leven. Dat zullen je mij hopelijk niet kwalijk nemen... Misschien is het fijn om je Bijbel erbij te hebben. Moet je natuurlijk helemaal zelf weten. Ik loop vier simpele vragen bij langs.

Over wie gaat het? **Dia**

De eerste vraag. Over wie gaat het? Jakobus gebruikt verschillende woorden voor ziek zijn of de zieke. Vers 14: ‘Laat iemand die ziek¹ is de oudsten van de gemeente bij zich roepen’. En vers 15: ‘Het gelovige gebed zal de zieke² redden’. Twee verschillende woorden. Sommige uitleggers zeggen: het gaat hier om ziek zijn als krachteloos zijn, geestelijk onmachtig, dus in je geloof ziek en zwak in verhouding tot God. Dat zóu kunnen. De verbinding met schuldbelijdenis en vergeving kan daar ook nog eens voor pleiten. De genezing waar Jakobus het over heeft gaat dan niet over lichamelijke genezing, maar meer om genezen, geheeld te worden in je verhouding tot God. Geestelijk herstel. Dus, de zieken die Jakobus bedoelt, zijn zieken en verzwakten in geestelijk, gelovig opzicht.

Ik vind dat te makkelijk. Jakobus’ woorden worden in het Nieuwe Testament ook vaak gebruikt voor de zieke of ziekte in het algemeen. ‘Gewoon’ aan een ziekte lijden. De ziekte is ernstig, misschien wel ongeneeslijk, maar hoeft niet per se dodelijk te zijn. In ieder geval:

¹ Asthenei: krachteloos, verzwakt zijn, maar ook ziek zijn in het algemeen. Mn die laatste.

² Kamnonta van kamnoo: ook iets van ziek zijn als verzwakt, krachteloos in geestelijk opzicht. Maar ook: ongeneeslijk, hopeloos ziek.

meer dan een griepje of een ontstoken vinger... Echt serieus ziek. IN je lijf. Het gaat over iets dat met iedereen kan gebeuren in de gemeente: door ziekte getroffen worden, op bed komen te liggen. Ik denk dat je vandaag de dag dat gerust mag uitbreiden naar ziekte in mentaal, psychisch opzicht. Over wie gaat het? Ik denk: over mensen die lijden onder een ernstige ziekte.

Wat mag de zieke doen? **Dia**

Tweede vraag: wat mag de zieke doen? *Laat iemand die ziek is de oudsten van de gemeente bij zich roepen*, zegt Jakobus, om voor hem of haar te bidden en met olie te zalven. Maar wie zijn die oudsten? Zijn dat de geestelijk leiders van de gemeente, de ouderlingen zeg maar, die je in elke gemeente toen had en vandaag nog steeds?

Er zijn uitleggers die zeggen: Nee, dat is niet zo. Met deze oudsten worden de eerste leerlingen van Jezus bedoeld, Jezus' volgelingen van het begin. Bijvoorbeeld de 70 apostelen die Jezus erop uit stuurde heel Israël door. Te lezen in Lukas 9 of Marcus 6. Zij hadden de gave ontvangen om te genezen. In Marcus 6, 13 staat het zo: *'Ze zalfden veel zieken met olie en genazen hen'*. Die oudsten mocht de zieke bij zich roepen. Zij leefden nog in de tijd van Jakobus. Zij konden genezen in de naam van Jezus. Maar die oudsten zijn er vandaag natuurlijk al lang niet meer. En daarmee verdween ook de genezing op gebed uit de christelijke kerk.

Ik ben het daar niet zo mee eens. Jakobus schrijft namelijk voor de christenen in de *'diaspora'*, Jakobus 1, 1. Moeilijk woord, maar het betekent: de christenen die verspreid over de wereld wonen. Ik denk niet dat er zomaar zo'n oudste, zo'n eerste apostel dus, in de buurt aanwezig was om erbij te roepen. Ik denk dat het gaat om oudsten of ouderlingen in het algemeen³. De oudsten van jouw kerk. Ouderlingen van vroeger en van vandaag. Toen waren ze er al en vandaag nog steeds om een ziek gemeentelid in gebed aan God op te dragen. Want, zegt Jakobus even later, *het gebed van een rechtvaardige is krachtig en mist zijn uitwerking niet*.

Even terzijde

Even terzijde. Dat alleen al vind ik iets moois hebben. Ziekte mag je bij God brengen in de gemeente. Ziekte is niet alleen een medisch verhaal. God heeft er ook boodschap aan. Je mag God bidden om genezing en tegelijk je laten behandelen door artsen. God staat niet machteloos in het ziekenhuis...

³ Presbuteroi is het woord dat Jakobus schrijft. Zelfde woord als bv in Hand 20, 17: de oudsten van de kerk in Efeze.

Wat mag de oudste doen? **dia**

Derde vraag. Wat mag de oudste of ouderling doen? Bidden dus. *Een gelovig gebed*, zegt Jakobus. En: *in de naam van de Heer*. Betekent dat: je moet een goed geloof hebben, anders komt er geen genezing? Zo wordt het wel eens uitgelegd. Als je geloof maar goed is, dan geneest God. Is je geloof niet goed, dan niet. Maar dan is genezing afhankelijk van jouw geloof. En bidden eigenlijk een soort eis aan God. God, ik geloof, dus U moet wel. Wat ik tegenkom bij genezingsdiensten, vind ik. Als je geloof maar goed is. En dat lijkt me niet wat Jakobus bedoelt.

Gebed in geloof, dat is het gebed dat op God vertrouwt, zich aan Hem overgeeft en het Hem laat doen. God, het is aan u. En 'in de naam van de Heer', dat is bidden op grond van Jezus' werk in zijn dood en opstanding. Daar beroepen wij ons op. Niet op onszelf. Zo bidden wij in geloof en vertrouwen.

En daarnaast 'zalven met olie'. Ja, wat moet je daarmee? Om te beginnen: die zalving komt dus bij het gebed. Het gebed komt eerst en is het belangrijkste en de ziekenzalving komt daar dan bij. Het gebed is dus niet waardeloos als er geen zalving is. Het mag zonder. Maar het mag ook mét. In de Bijbel is zalven vaak een teken van toegewijd worden aan God. Als koning, priester of profeet. Maar ook: bij God mogen horen. Psalm 23: *U zalft mijn hoofd met olie*. Daar denk ik aan.⁴ De zieke wordt aan God toevertrouwd. Hij of zij krijgt een extra bevestiging: God is bij je, je bent van Hem, je bent in zijn liefde en zorg geborgen. Wij kennen het niet. Ik heb er geen ervaring mee. Het hoeft ook niet perse. Je kunt ook zegenen. Maar zou ziekenzalving ook mogen? Ik denk het wel.

Wat mag je verwachten? **Dia**

Vierde vraag. Wat mag je verwachten? Ja, de hamvraag. Nou, je mag genezing verwachten. Lichamelijke genezing. Die woorden gebruikt Jakobus. Herstellen van je ziekte. Als door een wonder misschien. Na gebed, en niet na een intensieve behandeling. Het kan. En soms gebeurt het nog. Niet op grote schaal. En ook niet bij iedereen. Je kunt het niet afdwingen of zo. Maar God kan het doen. En soms doet Hij het ook. Ook vandaag. Hij is er machtig genoeg voor, of niet soms?

Maar altijd lichamelijke genezing? Nee, dat ook weer niet. Jakobus gebruikt wat dubbelzinnige woorden. Woorden die niet alleen over lichamelijke genezing hoeven gaan, ook geestelijke genezing, of eeuwige genezing. 'Redden' vertaalt de NBV in vers 15. En daar zit het al een beetje in. Kan genezen zijn, maar ook gered worden van de dood. In je ziek zijn

⁴ NB anderen: teken van gereinigd zijn / worden of teken van genezing. Of olie als medicijn, dat 'in de naam van de Heer' een bijzonder wonderlijk middel kan worden.

door God behouden worden⁵. 'Opstaan' is het volgende woord in vers 15. Van je bed opstaan. Maar ook opstaan uit de dood, met Jezus opstaan in een nieuw leven. Kan allebei⁶. In vers 16 staat trouwens een woord dat wel lichamelijk genezen betekent. Bid voor elkaar, dan zult u genezen, staat in de NBV. Maar dat is geen goede vertaling. Er staat: *Bid voor elkaar, opdat u zult genezen*. Of bid maar, *dat* er genezing mag zijn⁷. Dat mag dus. Samen bidden om genezing. Je mag immers van God genezing verwachten. Dus, wat mag je verwachten? Ik zeg het zo: dat God zich over jou ontfermt. Wat dat ook kan betekenen. Misschien word je van je ziekte genezen. En zo niet, dan in ieder geval: je wordt gered, door God vastgehouden, jij mag met God en met Jezus leven nu en in de wereld die komt.

Dus... **dia**

Dus... Altijd genezing op gebed? Nee, dat zegt Jakobus niet. Maar gebed is wel een krachtig middel om te vragen om Gods ontferming bij ziekte. Laat er gebed zijn voor wie ziek is in de gemeente. De nadruk ligt bij Jakobus vooral op bidden. En genezing komt daarbij. Dat laten we aan God over. Hij kan genezing geven, en anders zal Hij redden van dood en oordeel, ook als de zieke zal sterven. Dus hoe dan ook, lichamelijk genezen of eeuwig worden gered, God zal je redding geven.

Al met al niet een tekst om omheen te lopen. Er zit zoveel moois in. Dat vond ik, tenminste. God heeft boodschap aan jou, zieke. Vraag maar om gebed, van de ouderlingen, of van de gemeente. En bid maar voor elkaar als er ziekte is. Vurig en met verwachting dat God je gebed verhoort. Gebruik een ritueel als je dat wilt. Hoeft niet, maar mag wel. Zalven met een olie die lekker ruikt. Of een zegen die wordt gegeven. Waarmee gezegd wordt: Je bent van God, wees daar maar van overtuigd. Jouw ziekte heeft niet het laatste woord. En doe dat niet om genezing af te dwingen. Nou moet God wel. Nooit een keer. Het gaat van a tot z over aan God worden toevertrouwd, in zijn ontferming geborgen worden, nu en straks, en zeker weten: Hij zal mij verlossen, hoe dan ook!

Amen

⁵ Soizoo: genezen van ziekte (in evangeliën). Maar ook: bewaard worden, gered, in nood en dood.

⁶ Egeiroo: opstaan van een bed (Mc 1, 31). Maar ook het opgewekt worden van Jezus. Of het opstaan uit de dood in Rom 6, 4.

⁷ Hiaomai: helen. Genezen van ziekte, bevrijd worden van allerlei kwaad, maar hier – volgens mij – te verstaan als in het hier en nu genezen, geheeld worden (zie evg).